

GENERALINIO ADVOKATO PHILIPPE LÉGER

IŠVADA,

pateikta 2005 m. rugsėjo 29 d.¹

1. Ar nacionalinės valdžios institucijos ir teismai, gavę skundą arba ieškinį dėl paskirtos sankcijos, turi teisę patikrinti, ar eksportuotojo paprašyta grąžinamoji išmoka nėra didesnė nei taikoma grąžinamoji išmoka, nepaisant to, kad sprendimas dėl nepagrįstai pervestos sumos grąžinimo yra galutinai įsigaliojęs? Ar tuo atveju, jeigu į šį klausimą būtų atsakyta neigiamai, kai prašymo grąžinti išmokas teisėtumas paremtas Bendrijos teisės aiškinimu, kurį Teisingumo Teismas paneigė anksčiau paskelbtu prejudiciniu sprendimu, turėtų būti pateiktas skirtingas atsakymas?

Hamburg-Jonas (toliau – *Hauptzollamt*) pagrindą dėl šios bendrovės taikytos sankcijos, numatytos 1987 m. lapkričio 27 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 3665/87, nustatančio bendrų išsamųjų grąžinamųjų eksporto išmokų už žemės ūkio produktus sistemos taikymo taisykles, 11 straipsnio 1 dalies pirmosios pastraipos a punkte².

2. Tokie iš esmės yra *Finanzgericht Hamburg* (Vokietija) pateikti klausimai, sudarantys ginčo tarp bendrovės *ED & F Man Sugar Ltd* (toliau – ieškovė) ir *Hauptzollamt*

3. Šia byla prašoma Teisingumo Teismo patikslinti sprendimo dėl sankcijos taikymo sąlygas bei jo ryšį su prašymu grąžinti išmokas, kaip to reikalauja Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 3 dalies nuostatos.

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — OL L 351, p. 1, iš dalies pakeisto 1994 m. gruodžio 2 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 2945/94, keičiančiu Reglamentą Nr. 3665/87, kiek tai susiję su neteisėgai įmokėtų sumų išieškojimu ir sankcijomis (OL L 310 p. 57, toliau – Reglamentas Nr. 3665/87). Šis reglamentas buvo panaikintas 1999 m. balandžio 15 d. Komisijos reglamentu Nr. 800/1999, nustatančiu bendrų išsamųjų grąžinamųjų eksporto išmokų už žemės ūkio produktus sistemos taikymo taisykles (OL L 102, p. 11), po to, kai atsirado ginčijami faktai ir todėl šiuo atveju netaikytinas.

I — Teisinis pagrindas

A — Bendrijos teisė

1. Gražinamųjų žemės ūkio produktų eksporto išmokų tvarka

4. Reglamentas Nr. 3665/87 nustato bendrų išsamių eksporto gražinamųjų išmokų už žemės ūkio produktus sistemos taikymo taisykles; būtent numatomos su eksporto gražinamųjų išmokų gavimu susijusios materialinės ir procesinės normos.

5. Minėto reglamento 2 antraštinės dalies 1 skyriuje „Teisė gauti gražinamąją išmoką“ nustatytos sąlygos, kurias turi tenkinti ūkio subjektai, siekiantys pasinaudoti tokia teise. Viena iš tokių sąlygų įtvirtinta šio reglamento 3 straipsnio 5 dalyje, kuri numato:

„Kad už produktus būtų galima gauti gražinamąją išmoką, eksporto dokumente turi būti nurodyta visa gražinamosios išmokos dydžiui apskaičiuoti reikalinga informacija, būtent:

a) produktų aprašas pagal nomenklatūrą, naudojamą gražinamosioms išmokoms apskaičiuoti;

b) produktų grynoji masė arba tam tikrais atvejais matavimo vienetais išreikštas kiekis, į kurį turi būti atsižvelgta apskaičiuojant gražinamąją išmoką;

c) jei tai būtina gražinamajai išmokai apskaičiuoti, duomenys apie produktų sudėtį arba atitinkama nuoroda.“

6. Jeigu eksportuotojas nori iš anksto gauti gražinamąsias išmokas apdorojant prekes arba sandėliuojant jas prieš eksportą, jis pagal Reglamento Nr. 3665/87 25 straipsnio 2 dalies antrąją pastraipą turi muitinės tarnyboms pateikti mokėjimo deklaraciją, kurioje nurodyti prekių pavadinimas ir kiekis bei jų produktyvumo procentas.

7. To paties reglamento 5 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Diferencijuota arba nediferencijuota gražinamoji išmoka, išskyrus atvejus, kai produktai tranzito metu sugenda dėl *force majeure*

aplinkybių, mokama su sąlyga, kad iš Bendrijos muitų teritorijos išvežti produktai per 12 mėnesių nuo eksporto deklaracijos priėmimo dienos buvo importuoti į trečiąją šalį arba, jei reikia, į nustatytą trečiąją šalį:

- a) jeigu kyla rimtų abejonų dėl tikrosios produktų paskirties vietos

rimą tik remiantis objektyviais kriterijais, būtent susijusiais su eksportuojamo produkto kiekiu, pobūdžiu ir savybėmis bei su jo geografine paskirties vieta; kad atsižvelgiant į įgytą patirtį turi būti sustiprinta kova su pažeidimais ir ypač su Bendrijos biudžetui žalą darančiu sukčiavimu; kad tuo tikslu būtina numatyti neteisingai pervestų sumų grąžinimą bei sankcijas, kurios skatintų eksportuotojus laikytis Bendrijos teisės aktų;

arba

<...>

- b) jeigu <...> produktai gali būti reimportuoti į Bendriją.“

8. Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnis numato atlyginimų ir sankcijų sistemą siekiant efektyviau kovoti su konstatuotais pažeidimais ir sukčiavimais skiriant eksporto grąžinamąsias išmokas. Jo pirmoji, trečioji ir penktoji konstatuojamosios dalys išdėstytos šitaip:

kadangi, jei eksportuotojas pateikia klaidingą informaciją ir klaida nėra išaiškinama, grąžinamaoji išmoka gali būti nepagrįstai pervesta; jei klaida išaiškinama, visiškai normalu eksportuotojui skirti kaip sankciją sumokėti sumą, proporcingą tai, kuri būtų buvusi jam nepagrįstai sumokėta tuo atveju, jei klaida nebūtų išaiškinta ir jei klaidinga informacija buvo pateikta tyčia, yra visiškai normalu skirti didesnę nuobaudą“;

„kadangi galiojantys Bendrijos teisės aktai numato grąžinamųjų eksporto išmokų sky-

<...>

kadangi patirtis ir teisės pažeidimai ir ypač sukčiavimas, užfiksuotas šioje srityje, rodo, kad ši priemonė yra būtina, proporcinga ir pakankamai įtikinama ir tinkama, kad ji bus vienodai taikoma visose valstybėse narėse.“

Prašoma grąžinamoji išmoka yra suma, apskaičiuota atsižvelgiant į informaciją, pateiktą pagal 3 straipsnio arba 25 straipsnio 2 dalies nuostatas. Jei grąžinamosios išmokos tarifas skiriasi, nelygu paskirties valstybė, skirtinga grąžinamosios išmokos dalis apskaičiuojama atsižvelgiant į informaciją, pateiktą pagal 47 straipsnį.“

9. Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies pirmoji ir antroji pastraipos išdėstytos taip:

10. Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 3 dalies pirmoji pastraipa nustato:

„Jeigu nustatoma, kad eksportuotojas, siekdamas gauti grąžinamąją eksporto išmoką, paprašė sumos, didesnės nei taikoma išmoka, grąžinamoji išmoka už atitinkamus eksportuotus produktus bus ta, kuri taikoma iš tikrųjų eksportuotiems produktams, tačiau sumažinta:

„Nepažeidžiant įsipareigojimo sumokėti neigiamą sumą pagal 1 dalies ketvirtąją pastraipą, gavėjas grąžina neteisingai gautas grąžinamąsias išmokas, įskaitant visas baudas, taikomas pagal 1 dalies pirmąją pastraipą, ir delspinigius, apskaičiuotus už laikotarpį nuo išmokų sumokėjimo iki jų grąžinimo <...>.“

a) puse skirtumo tarp prašomos grąžinamosios išmokos ir iš tikrųjų eksportuotiems produktams taikomos grąžinamosios išmokos;

2. Reglamentas Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos

b) dvigubu skirtumu tarp prašomos grąžinamosios išmokos ir taikomos grąžinamosios išmokos, jei eksportuotojas sąmoningai pateikia melagingą informaciją.

11. Siekdama veiksmingiau kovoti su Bendrijų finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu, Taryba priėmė Reglamentą

Nr. 2988/95 (EB, Euratomas)³. Jis sukūrė tam tikras bendras taisykles visose Bendrijos politikos srityse⁴. Jis reglamentuoja bendrąsias nuostatas dėl administracinių sankcijų ir dėl priemonių, taikomų neteisėtos veiklos Bendrijos teisės atžvilgiu⁵.

12. Pagal devintą šio reglamento konstatuojamąją dalį „priemonės ir nuobaudos, nustatytos siekiant bendrosios žemės ūkio politikos tikslų, yra neatskiriama pagalbos sistemų dalis <...> ir kuriomis siekiama savų tikslų“.

13. Pagal Reglamento Nr. 2988/95 2 straipsnio 1 dalies antrą frazę šios priemonės ir administracinės sankcijos „turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios, kad būtų tinkamai apsaugoti Bendrijų finansiniai interesai“.

3 — 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentas dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos (OL L 312, p. 1).

4 — Žr. minėto reglamento ketvirtą konstatuojamąją dalį.

5 — Reikia turėti omenyje, kad „pažeidimas“ pagal Reglamento Nr. 2988/95 1 straipsnio 2 dalį – „tai bet kuris Bendrijos teisės aktų nuostatų pažeidimas, susijęs su ekonominės veiklos vykdytojo veiksmis ar neveikimu, dėl kurio Bendrijų bendrajam biudžetui ar jų valdomiems biudžetams padaroma žala sumažinant ar iš viso prarandant pajamas, gaunamas iš tiesiogiai Bendrijų vardu surinktų nuosavų lėšų, arba darant nepagrįstas išlaidas.“

14. Be to, to paties reglamento 4 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad įvykdžius bet kokią pažeidimą neteisėtai įgyta nauda paprastai išskaičiuojama įpareigojant grąžinti neteisėtai pervestas sumas. Be to, aptariamo reglamento 5 straipsnio 1 dalyje išvardytos administracinės sankcijos, kurios gali būti paskirtos padarius tyčinius pažeidimus arba pažeidimus dėl aplaidumo. Tarp šių nuobaudų yra „reikalavimas sumokėti didesnę sumą negu nepagrįstai gauta“.⁶

B — Nacionalinė teisė

15. 1976 m. gegužės 25 d.⁷ Administracinio proceso įstatymo (Verwaltungsverfahrensgesetz) 48 straipsnis susijęs su neteisėtų administracinių aktų netaikymu. Jis suformuluotas taip:

„Netgi įsigalioję neteisėti administraciniai aktai gali būti visiškai ar iš dalies panaikinti nuo jų priėmimo dienos. Naujai nustatantis tam tikras teises arba teisinius pranašumus arba apie juos paskelbiantis administracinis

6 — Žr. Reglamento Nr. 2988/95 5 straipsnio 1 dalies b punktą.

7 — BGBl. I, p. 1253.

aktas gali būti panaikintas tik pagal 2–4 dalių nuostatas.

II — Pagrindinės bylos aplinkybės ir procesas

<...>“

17. 1998 m. vasario 12–13 d. ieškovė pateikė atitinkamai Vokietijos muitinės tarnybai keturias eksporto deklaracijas dėl 100 tonų baltojo cukraus, dėl kurio prašė suteikti eksporto gražinamąsias išmokas, pervežimo į Lenkiją.

16. Minėto įstatymo 51 straipsnis, susijęs su procedūros peržiūra, išdėstytas taip:

„Kompetentinga institucija pagal suinteresuotojo asmens prašymą privalo nuspręsti dėl galutinai įsigaliojusio administracinio akto panaikinimo arba pakeitimo:

18. Keturiais 1998 m. balandžio 6 d. Sprendimais *Hauptzollamt* suteikė eksporto gražinamąsias išmokas 84 831,16 Vokietijos markių (DEM) sumai.

1) jei faktinės ar teisinės aplinkybės, dėl kurių administracinis aktas buvo priimtas, pasikeitė suinteresuotojo asmens naudai;

19. Po to, kai Kelno kriminalinė muitinės tarnyba (*Zollkriminalamt Köln*) atskleidė faktus, iš kurių galima daryti prielaidą, kad baltasis cukrus buvo eksportuotas į Lenkiją, Čekijos Respubliką ir Šveicariją, kurios nėra trečiosios paskirties valstybės, *Hauptzollamt*, tirdama ieškovės pateiktus dokumentus, patvirtinančius prekių gavimą, konstatavo, kad šie dokumentai neįrodo prekių, eksportuotų į trečiąją valstybę, pateikimo į laisvą apyvartą, o tik jų pateikimą pagerinti.

2) jei atsiranda naujų įrodymų, dėl kurių suinteresuotojo asmens atžvilgiu gali būti priimtas palankesnis sprendimas;

3) jei atsiranda motyvų peržiūrėti pagal *Zivilprozessordnung* 580 straipsnį.“

20. Ieškovei nesugebėjus pateikti įrodymų, kad aptariamas produktas buvo importuotas

į trečiąją paskirties valstybę, kaip to reikalauja Reglamento Nr. 3665/87 5 straipsnio 1 dalies a punktas, *Hauptzollamt* keturiais 2000 m. balandžio 17 d. Sprendimais, priimtais pagal to paties reglamento 11 straipsnio 3 dalį, pareikalavo grąžinti pervestas grąžinamąsias išmokas. Ieškovė grąžino reikalaujamas sumas nepateikdama ieškinio dėl sprendimų išieškoti. Paskui *Hauptzollamt* keturiais 2000 m. birželio 5 d. Sprendimais, remdamasis Reglamentu Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies pirmo punkto a papunkčiu, paskyrė sankciją 42 415,60 Vokietijos markių (DEM) sumai.

21. *Hauptzollamt* atmetus skundą dėl sprendimų dėl sankcijos, ieškovė pateikė ieškinį *Finanzgericht Hamburg*, kuriame nurodė šių sprendimų, kuriuos priėmė *Hauptzollamt*, neteisėtumą. Ji rėmėsi tuo, kad jų teisėtumas priklauso nuo sprendimų išieškoti, kurie buvo priimti prieš kelias savaites. Taigi, ieškovės nuomone, šių sprendimų dėl išieškojimo teisėtumas buvo pagrįstas Teisingumo Teismo pateiktu Reglamento Nr. 3665/87 5 straipsnio 1 dalies a punkto išaiškinimu 2000 m. gruodžio 14 d. Sprendime *Emsland-Stärke*⁸, paskelbtame po to, kai šie sprendimai dėl grąžinimo įsigaliojo. Pagal šią teismo praktiką ieškovė mano, kad *Hauptzollamt* po grąžinamųjų išmokų per-

vedimo neturėjo teisės reikalauti pateikti įrodymų, numatytų minėto reglamento 5 straipsnio 1 dalies a punkte. Ji teigia, kad reikalavimas grąžinti išmokas yra neteisėtas ir atitinkamai kad *Hauptzollamt* neturėjo teisės jai paskirti sankcijos pagal Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies a punktą.

22. Savo ruožtu *Hauptzollamt teigia*, kad ieškovė turėjo anksčiau pateikti prieštaravimus, kuriuos ji nurodė *Finanzgericht Hamburg* pareikšdama ieškinį dėl sprendimų išieškoti. Galutinai įsiteisėjęs šiems sprendimams, jos nuomone, yra aišku, kad ieškovė reikalavo didesnių nei nustatyta eksporto grąžinamųjų išmokų.

III — Prejudiciniai klausimai

23. Atsižvelgiant į šalių pateiktus teiginius pagrindinėje byloje, *Finanzgericht Hamburg* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius du prejudicinius klausimus:

„1. Ar nacionalinės valdžios institucijos ir teismai, nagrinėjantys skundą ar ieškinį dėl pagal Reglamento Nr. 3665/871

8 — C-110/99, Rink. p. I-11569.

11 straipsnio 1 dalies pirmą punktą paskirtos sankcijos, turi teisę patikrinti, ar eksportuotojo prašoma grąžinamoji išmoka nėra didesnė nei taikoma grąžinamoji išmoka, nepaisant to, kad sprendimas dėl eksporto grąžinamosios išmokos susigrąžinimo, priimtas remiantis Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 3 dalies pirmu punktu, įsigaliojo iki sprendimo dėl sankcijos paskyrimo priėmimo?

2. Tuo atveju, jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai: ar tam, kad būtų atsižvelgta į jau pateiktą Bendrijos teisės išaiškinimą, nagrinėjant ieškinį dėl pagal Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies pirmąją pastraipą paskirtos sankcijos nuginkijimo, šioje nutartyje išdėstytomis aplinkybėmis galima patikrinti, ar eksportuotojas nėra pateikęs prašymo dėl didesnės nei priklauso eksporto grąžinamosios išmokos?“

IV — Analizė

A — Dėl keliamų prejudicinių klausimų

24. Siekiant išsklaidyti visus dviprasmiškus keliamuose prejudiciniuose klausimuose, būtina išanalizuoti du dalykus.

25. Pirmasis yra susijęs su *Hauptzollamt* sprendimų susigrąžinti grąžinamąsias išmokas ir paskirti sankciją, remiantis Reglamentu Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 ir 3 dalimis, pagrįstumu. Be to, norint duoti naudingą atsakymą nacionaliniam teismui į vieną iš klausimų, manau, kad reikia prejudicinius klausimus išnagrinėti atsižvelgiant į ginčų pagrindinėje byloje aplinkybes.

26. Taigi iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą išplaukia, kad *Hauptzollamt* motyvavo eksporto grąžinamųjų išmokų išieškojimą faktu, jog ieškovė negalėjo pagrįsti įrodymo, kad eksportuotas į Lenkiją cukrus buvo išleistas į laisvą apyvartą, kaip to reikalauja Reglamento Nr. 3665/87 5 straipsnio 1 dalies pirmosios pastraipos a punktas⁹.

27. Kalbant apie sprendimą dėl sankcijos, panašu, kad *Hauptzollamt* manė, jog sankcijos taikymo sąlygos buvo tenkinamos, nes eksportuotojas neginčijo prašymo išieškoti ir šitaip netiesiogiai sutiko su tuo, jog jis prašė didesnės nei taikoma eksporto grąžinamosios išmokos¹⁰. Be to, kaip prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas aiškiai nurodė kelis kartus pakartodamas, kad eksportuotojas pateikė aiškias nuorodas eksporto deklaracijose¹¹, man atrodo, jog spren-

9 — Žr. sprendimo dėl grąžinimo versiją prancūzų k., p.3.

10 — Ten pat, p. 4.

11 — Ten pat, p. 9 ir 10.

dimo dėl sankcijos motyvai nebuvo aiškiai išdėstyti.

28. Antrasis tyrimas yra susijęs su ieškovės tvirtinimu, kad *Hauptzollamt* pareiškta nuomonė dėl prašymo atlyginti yra neteisėti, turint omenyje aukščiau minėtą sprendimą *Emsland-Stärke*, kurį aptarsime vėliau.

29. Reikia pažymėti, kad nors Teisingumo Teismas šioje byloje nusprendė, kad Reglamento (EEB)¹² 10 straipsnio 1 dalyje numatytas reikalavimas įrodyti, jog aptariamas produktas buvo išleistas į laisvą apyvartą trečiosios importuojančios valstybės rinkoje, gali būti taikomas tik iš anksto kompensavus eksporto išlaidas¹³, Teisingumo Teismas kartu laikė, kad grąžinamosios išmokos turi būti atlygintos, jei kompetentinga nacionalinės valdžios institucijos nustato, kad eksporto procedūrą sudaro piktnaudžiavimo praktika, atsirandanti iš eksportuotojo noro gauti naudos iš Bendrijos teisės aktų taikymo dirbtinai sukuriant sąlygas, būtinas tokiai naudai gauti¹⁴.

12 — 1979 m. lapkričio 29 d. Komisijos reglamentas, nustatantis bendrų išsamių grąžinamųjų eksporto išmokų už žemės ūkio produktus sistemos taikymo taisykles (OL L 317, p. 1); reglamentas, galiojantis ginčo nagrinėjimo metu, kurio 10 straipsnio 1 dalis iš esmės atitinka Reglamento Nr. 3665/87 5 straipsnio 1 dalį.

13 — Žr. minėto sprendimo *Emsland-Stärke* 48 ir 49 punktus.

14 — Ten pat, 50–54 punktai.

30. Atsižvelgdamas į pagrindinėje byloje esančias konkrečias procedūros aplinkybes, manau, kad nacionalinis teismas turi įvertinti, ar buvo laikomasi nacionalinių procedūros taisyklių, šio prašymo atlyginti teisėtumą, atsižvelgdamas į atitinkamos nuostatos aiškinimą, kurį pateikia Teisingumo Teismas¹⁵.

31. Patekęs šiuos duomenis, visų pirma išnagrinėsiu pirmąjį pateiktą klausimą, vėliau prireikus – antrąjį.

B — Dėl pirmojo prejudicinio klausimo

32. *Finanzgericht Hamburg* pirmuoju klausimu klausia ar nacionalinės valdžios institucijos ir teismai, nagrinėjantys skundą arba ieškinį dėl pagal Reglamento Nr. 3665/871 11 straipsnio 1 dalies pirmąją pastraipą paskirtos sankcijos, turi teisę patikrinti, ar eksportuotojas yra pateikęs prašymą dėl didesnės nei taikoma grąžinamosios išmo-

15 — Žr. 2004 m. sausio 13 d. Sprendimą *Kühne & Heitz* (C-453/00, Rink. p. I-837), kuriame Teisingumo Teismas nusprendė, kad „bendradarbiavimo principas, išplaukiantis iš EB 10 straipsnio, reikalauja administracinės įstaigos, gavusios prašymą, peržiūrėti galutinį administracinį sprendimą, siekiant atsižvelgti į Teisingumo Teismo pateiktą atitinkamos nuostatos išaiškinimą, kai

— ji pagal nacionalinę teisę turi teisę peržiūrėti šį sprendimą, — sprendimas nacionalinio teismo nutartimi yra pripažintas galutiniu,

— minėtas sprendimas, remiantis vėlesne Teisingumo Teismo praktika, yra paremtas klaidingu Bendrijos teisės aiškinimu, kuris buvo nustatytas nesikreipiant su prašymu priimti prejudicinį sprendimą pagal EB 234 straipsnio 3 dalies sąlygas, ir

— suinteresuotasis asmuo po to, kai susipažino su minėta teismų praktika, nedelsdamas kreipėsi į administravimo įstaigą.

kos, jeigu sprendimas dėl eksporto grąžinamosios išmokos susigrąžinimo, priimtas remiantis šio reglamento 11 straipsnio 3 dalies pirmąją pastraipą, yra pagrįstas nesant atitinkamų įrodymų dėl produkto importo iš trečiosios paskirties valstybės, kaip to reikalauja minėto reglamento 5 straipsnio 1 dalis, įsigaliojo iki sprendimo dėl sankcijos paskyrimo priėmimo?

33. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori sužinoti ar eksportuotojas turi teisę ginčyti sprendimą, kuriuo buvo paskirta sankcija pagal Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies pirmąją pastraipą, nes šis sprendimas priimtas po to, kai buvo pateiktas prašymas dėl eksporto grąžinamųjų išmokų, ir pagrįstas tuo, kad nebuvo atitinkamų įrodymų dėl produktų pateikimo į prekybą trečiojoje paskirties valstybėje, ir to eksportuotojas neginčijo.

34. Kitaip tariant, *Finanzgericht Hamburg* klausia, ar neginčytas sprendimas dėl eksporto gražinamųjų išmokų susigrąžinimo pagal Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies pirmąją pastraipą sudaro sąlygas taikyti aptariamą sankciją šiuo atveju.

35. Manau, kad negalima taikyti tokios išvados ir kad į pirmąją klausimą reikia atsakyti teigiamai.

36. Iš tiesų manau, kad sprendimas paskirti sankciją negali būti priimtas pagal hipotezę, kaip tai yra šioje pagrindinėje byloje, kad ūkio subjektas nepateikė įrodymų, jog produktas pateiktas laisvam vartojimui trečiojoje paskirties valstybėje, kaip to reikalauja Reglamento Nr. 3665/87 5 straipsnio 1 dalis.

37. Iš to darau išvadą, kad nors sprendimas dėl grąžinamosios išmokos susigrąžinimo buvo priimtas atsižvelgiant į minėto reglamento 5 straipsnio 1 dalį, sankcijos taikymo sąlyga, pagal kurią eksportuotojas prašė didesnės nei nustatyta grąžinamosios išmokos, negalėjo būti nagrinėjama. Be to, manau, kad tokia sąlyga negali išplaukti vien iš to, jog ūkio subjektas neginčijo šio sprendimo dėl išieškojimo.

38. Todėl, mano nuomone, pagrindinėje byloje nagrinėjamu atveju nacionalinės jurisdikcijos institucijos turi teisę nagrinėti, ar sankcijos taikymo sąlygos buvo pagrįstos ir ar eksportuotojas prašė didesnės nei taikoma grąžinamosios išmokos.

39. Šią nuomonę grindžiu Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies pirmąją

pastraipa bei minėto reglamento siekiamu tikslu.

mu gražinamųjų išmokų sumažinimu, arba sumokant piniginę baudą¹⁸. Iš to išplaukia, kad ši sankcija gali numatyti ypač sunkų piniginių įpareigojimą bendrovei, tam tikrais atvejais galintį turėti pražūtingą poveikį jos veiklai¹⁹.

1. Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies pirmosios pastraipos ir 3 dalies pirmosios pastraipos turinys

40. Reikia priminti, kad Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies pirmoji pastraipa numato sankcijos taikymą, „jeigu nustatoma, kad eksportuotojas, siekdamas gauti gražinamąją eksporto išmoką, paprašė sumos, didesnės nei taikoma išmoka <...>“. Pagal šią nuostatą aptariamo eksporto gražinamosios išmokos yra sumažinamos puse skirtumo tarp prašomos gražinamosios išmokos ir iš tikrųjų eksportuotiems produktams taikomos gražinamosios išmokos¹⁶ arba dvigubu skirtumu tarp prašomos gražinamosios išmokos ir taikomos gražinamosios išmokos, jei eksportuotojas sąmoningai pateikia melagingą informaciją¹⁷.

42. Šiomis aplinkybėmis man atrodo svarbu, kad būtų užtikrinta pakankama teisinė apsauga ūkio subjektui aiškinant Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies pirmosios pastraipos formuluotę siaurai, atsižvelgiant į teisėtumo ir teisinio saugumo principus. Taigi, kaip Teisingumo Teismas nusprendė ne vieną kartą, teisinio saugumo reikalavimo reikia griežtai laikytis, nes šio atvejo reglamentavimas yra „jautrus“ dalykas, galintis sukelti ekonominių pasekmių ūkio subjektui²⁰.

41. Priešingai prašymui dėl gražinamosios išmokos, kurio tikslas yra paprasčiausiai pasipelninti iš neteisėtai gautų lėšų, sprendimas dėl sankcijos išreiškiamas arba pastebi-

43. Pirmiausia iš Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies formuluotės išplaukia, kad sankcijų taikymo sistema yra apribota tu atvejų, kai konstatuojama, kad „eksportuoto-

16 — Žr. Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies pirmosios pastraipos a punktą.

17 — Ten pat, b punktą.

18 — Žr. Reglamento Nr. 2988/95 2, 4 ir 5 straipsnius dėl bendrųjų taisyklių, susijusių su administracinėmis priemonėmis (pavyzdžiui, gražinamosios išmokos) ir sankcijomis.

19 — Žr. Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies pirmosios pastraipos a ir b punktus.

20 — Žr. 1981 m. liepos 9 d. Sprendimą *Gondrand Frères et Garancini* (169/80, Rink. p. 1931, 17 punktą); 1987 m. gruodžio 15 d. Sprendimą *Nyderlandai prieš Komisiją* (326/85, Rink. p. 5091, 24 punktą); 1989 m. vasario 22 d. Sprendimą *Komisija prieš Pranciją ir Jungtinę Karalystę* (92/87 ir 93/87, Rink. p. 405, 22 punktą); 1996 m. vasario 13 d. Sprendimą *Van Es Douane Agenten* (C-143/93, Rink. p. I-431, 27 punktą) ir 2003 m. rugsėjo 23 d. Sprendimą *BGL* (C-78/01, Rink. p. I-9543, 71–73 punktai).

jas *paprašė* didesnių nei nustatyta grąžinamųjų išmokų²¹.

44. Ši taikymo sąlyga, kaip ją vartoja teismas prašyme priimti prejudicinį sprendimą, yra konkrečiai apibrėžta.

45. Iš tiesų sąvoka „prašomos grąžinamosios išmokos“ yra apibrėžta minėtoje 11 straipsnio 1 dalies antrosios pastraipos nuostatoje kaip „suma, apskaičiuota remiantis informacija, pateikta pagal (Reglamento Nr. 3665/87) 3 straipsnį arba 25 straipsnio 2 dalį“. Pagal šiuos straipsnius informacija yra pateikiama eksporto dokumente, siekiant pasinaudoti grąžinamosiomis išmokomis, ir yra susijusi būtent su prekių pavadinimu, jų mase ir sudėtimi²². Be to, kaip Teisingumo Teismas aptarė 2005 m. balandžio 14 d. Sprendime *Käserei Champignon Hofmeister*, „dokumentas ar dokumentai, kuriuose yra šio reglamento 3 straipsnyje arba 25 straipsnio 2 dalyje nurodyta informacija, kuriais remiantis apskaičiuojama grąžinamosios išmokos suma, yra prašymas, kuriame pateikus klaidingą informaciją taikomos šio reglamento 11 straipsnio 1 dalyje numatytos sankcijos²³“.

21 — Paryškinta mano.

22 — Žr. Reglamento Nr. 3665/87 3 straipsnio 5 dalies pirmąją pastraipą ir 25 straipsnio 2 dalies pirmąją pastraipą.

23 — C-385/03, Rink. p. I-2997, 22 punktas.

46. Kaip nurodyta Reglamento Nr. 3665/87 trečioje konstatuojamojoje dalyje, kaip ir to paties reglamento 11 straipsnio 1 dalyje, „jei eksportuotojas pateikia klaidingą informaciją ir klaida nėra išaiškinama, grąžinamoji išmoka gali būti neteisingai pervesta; jei klaida išaiškinama, visiškai normalu eksportuotojui skirti sankciją sumokėti sumą, proporcingą tai, kuri būtų buvusi jam neteisingai sumokėta tuo atveju, jei klaida nebūtų išaiškinta; ir jei klaidinga informacija buvo pateikta tyčia, taip pat normalu paskirti gerokai didesnę sankciją“. Be to, Bendrijos teisės aktų leidėjas įpareigoja eksportuotoją, kaip paskutinį žemės ūkio produktų gamybos, perdirbimo ir eksporto grandinės narį, pateikti tikslią deklaraciją.

47. Taigi man atrodo, kad sprendimo dėl sankcijos taikymas yra apribotas tų atvejų, kai eksportuotojas per klaidą ar tyčia savo eksporto deklaracijoje pateikia klaidingus duomenis. Kitaip tariant, nemanau, kad tokia nuobauda galėtų būti paskirta laikantis hipotezės, kaip tai yra šioje pagrindinėje byloje, kad ūkio subjektui nepavyko pateikti įrodymų, susijusių su muitinės formalumų atlikimu importuojant produktus į trečiąją paskirties valstybę, kaip to reikalauja Reglamento Nr. 3665/87 5 straipsnio 1 dalis. Kitoks vertinimas, mano nuomone, sukeltų daugybę problemų.

48. Pirmiausia, kaip jau pažymėjau, šis aiškinimas aiškiai prieštarautų teisėtumo ir teisinio saugumo principams. Iš tiesų reiktų Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies nuostatos formuluotę ir šį straipsnį aiškinti plačiau nei Bendrijos teisės aktų leidėjas neabejotinai numatė. Taigi iš nusistovėjusios teismo praktikos išplaukia, kad „sankcija, net ir nebaudžiamoji, gali būti paskirta, tik jeigu ji paremta aiškiu ir nedviprasmišku teisiniu pagrindu“²⁴. Tad jeigu Bendrijos teisės aktų leidėjas būtų norėjęs taikyti sankciją esant kitoms hipotezėms, jis, be abejonės, būtų tai aiškiai nurodęs šio reglamento 11 straipsnio 1 dalyje, nes ši nuostata yra viena iš pagrindinių minėtame reglamente įtvirtintos sistemos nuostatų.

49. Be to, manau, kad tokiam aiškinimui galėtų trukdyti sankcijos proporcingumo principas, įtvirtintas ne tik Reglamento Nr. 3665/87 penktoje konstatuojamojoje dalyje ir Reglamento Nr. 2988/95 2 straipsnio 1 dalyje, bet ir Teisingumo Teismo praktikoje²⁵. Pastarojoje iš tiesų daugeliu atvejų buvo nurodyti sunkumai, su kuriais eksportuotojai gali susidurti gaudami muitinės dokumentus iš trečiosios importo valstybės institucijų, kurių atžvilgiu jie neturi jokių

prievartos priemonių²⁶. Taigi taikyti sankciją laikantis tokių hipotezių, mano nuomone, būtų netinkama dėl sunkumų, su kuriais susiduria ūkio subjektas, siekdamas gauti įrodymų, kurių reikalaujama pagal Reglamento Nr. 3665/87 5 straipsnio 1 dalį.

50. Galiausiai toks aiškinimas, mano nuomone, kenktų vienodam sankcijos taikymo principui, kurį numato to paties reglamento penkta konstatuojamoji dalis, atsizvelgiant į tai, kad Europos Bendrijų Audito Rūmai konstatavo didelius skirtumus tarp valstybių narių, kiek tai susiję su įrodymų, kad prekės nukeliavo į paskirties vietą, patikrinimu bei priimtumu²⁷.

51. Atitinkamai iš Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies pirmosios ir antrosios pastraipų formuluočių išplaukia, kad sankcija negali būti paskirta laikantis hipotezės, jog ūkio subjektas nepateikė pagal šio reglamento 5 straipsnio 1 dalį reikalaujamų įrodymų. Esant šioms aplinkybėms, manau, kad kom-

24 — Žr. 1984 m. rugsėjo 25 d. Sprendimą *Köencke* (117/83, Rink. p. 3291, 11 punktas) ir 2002 m. liepos 11 d. Sprendimą *Käseri/Champignon Hofmeister* (C-210/00, Rink. p. I-6453, 52 punktas).

25 — Žr. minėtą 2002 m. liepos 11 d. Sprendimą *Käseri/Champignon Hofmeister* (56–68 punktus). Šioje byloje Teisingumo Teismas pripažino sankcijos, taikomos pagal Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies pirmosios pastraipos a punktą ir taikomos, kai netiksliai užpildoma deklaracija, proporcingumo požymius.

26 — Žr. 1990 m. liepos 12 d. Sprendimą *Philipp Brothers* (C-155/89, Rink. p. I-3265, 27 punktas) ir 2003 m. birželio 19 d. Sprendimą *Eribrand* (C-467/01, Rink. p. I-6471, 41 punktas).

27 — Speciali ataskaita Nr. 7/2001 dėl gražinamųjų eksporto išmokų – paskirtis ir pateikimas į rinką kartu su Komisijos atsakymais (OL C 314, p. 1, 9–13 punktai). Audito Rūmai nurodo, kad skirtingų tipų dokumentai gali būti priimti kaip įrodymai dėl muitinės formalumų pateikiant vartoti atlikimo, tačiau, kaip jis pabrėžia, nėra jokio suderinimo jų priėmimo lygiu.

petentinga nacionalinė institucija negali tirti, ar eksportuotojas paduotame prašyme gražinti išmokas prašė didesnių nei nustatyta gražinamųjų išmokų pagal reglamento 5 straipsnio 1 dalį.

52. Antra, nemanau, kad sprendimo dėl sankcijos taikymo sąlygos galėtų išplaukti vien iš to, jog ūkio subjektas neginčijo minėto prašymo atlyginti.

53. Iš tiesų tai, kad eksportuotojas neskundė prašymo kompensuoti ir jis galutinai įsigaliojo, nereiškia, kad šis ūkio subjektas prašė didesnių nei nustatyta gražinamųjų eksporto išmokų pagal Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies pirmąją ir antrąją pastraipas.

54. Be to, ieškinio dėl sprendimo dėl gražinamųjų išmokų išieškojimo nebuvimas, mano nuomone, neturėtų automatiškai sukelti sprendimo dėl sankcijos taikymo. Reikia pažymėti, kad sankcija buvo autonomiška, nepriklausoma nuo bet kokių prašymų išieškoti, tad ji negali būti vertinama kaip paprastas papildomas aktas.

55. Be to, iš Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies pirmosios pastraipos išplaukia, kad kompetentinga nacionalinės valdžios institucija gali priimti sprendimą dėl sankcijos iš karto, kai „konstatuoja“, kad eksportuotojas paprašė didesnės nei nustatyta eksporto kompensacijos.

56. Esant šioms sąlygoms, sankcija gali būti paskirta prieš pervedant ūkio subjektui visas eksporto gražinamąsias išmokas. Kaip Teisingumo Teismas jau yra pažymėjęs aiškin-damas tą pačią nuostatą, iš Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies pirmosios pastraipos formuluotės išplaukia, jog „Bendrijos teisės aktų leidėjas norėjo, kad sankcija būtų taikoma <...> ne po to, kai Bendrijos biudžetui buvo padaryta finansinė žala dėl neteisingo gražinamosios eksporto išmokos pervedimo, bet anksčiau, kai eksportuotojas į gražinamosios išmokos prašymą, kad ir nesąmoningai, įtraukė klaidingą informaciją“²⁸.

57. Vis dėlto sprendimas dėl sankcijos gali lygiai taip pat būti priimtas po gražinamųjų eksporto išmokų pervedimo. Laikantis tokios hipotezės, galimi du numanomi atvejai.

28 — Žr. minėtą 2005 m. balandžio 14 d. Sprendimą *Käserei Champignon Hofmeister* (34 punktas).

58. Pirmuoju kompetentinga nacionalinės valdžios institucija gali konstatuoti, kad pateikta klaidinga informacija, ir nuspręsti ne tik reikalauti grąžinti nepagrįstai pervestą sumą, bet ir taikyti sankciją. Šis numanomas atvejis yra aiškiai numatytas Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 3 dalies pirmojoje pastraipoje, kuri, primenu, numato, kad „gavėjas grąžina neteisingai gautas grąžinamąsias išmokas, įskaitant visas baudas, taikomas pagal 1 dalies pirmąją pastraipą <...>“²⁹. Formuluoatė „įskaitant“, mano nuomone, reiškia, kad prašymas dėl grąžinamųjų išmokų ir sprendimas dėl sankcijos šiuo atveju gali būti taikomi kartu.

59. Taigi Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 3 dalies pirmojoje pastraipoje nenurodyta, kaip kompensavimo ir sankcijų sistema veikia esant šioms aplinkybėms. Aš tikrai konstatuoju, kad šią nuostatą aiškinant pažodžiui nėra jokio požymio, kuris nurodytų, kad sprendimas dėl atlyginimo suteiktų svarbos pagrindiniam sprendimui, kurį papildytų sprendimas dėl sankcijos.

60. Esant tokiai situacijai, manau, kad kiekviena nacionalinės valdžios institucija turi, atsižvelgdama į procedūros autonomiją, kuri

joms yra suteikta įgyvendinant grąžinamųjų eksporto išmokų sistemą, priimti sprendimus, apsaugančius eksportuotojo teises ir garantijas.

61. Antruoju atveju kompetentinga nacionalinės valdžios institucija gali taikyti sankciją remdamasi pateikta netikslią deklaracija, kai prašymas atlyginti buvo priimtas remiantis kitais motyvais. Esant šioms aplinkybėms, mano nuomone, kalbama apie du skirtingus aktus, kurių atžvilgiu nacionalinės valdžios institucijos ir teismai turi taikyti teisėtumo kontrolę.

62. Todėl konstatuotina, kad Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies pirmoji pastraipa ir 3 dalies pirmoji pastraipa prieštarauja tam, kad sankcijos taikymo sąlyga, pagal kurią eksportuotojas prašė didesnės nei nustatyta eksporto kompensacijos, būtų nagrinėjama arba pagal prašymą atlyginti, kuris buvo pagrįstas to paties reglamento 5 straipsnio 1 dalimi, arba išplauktų vien iš to, kad eksportuotojas neginčijo šio sprendimo išieškoti.

63. Tokią analizę, atrodo, patvirtina Reglamentu Nr. 3665/87 numatytas tikslas.

29 — Paryškinta mano.

2. Reglamentu Nr. 3665/87 numatytas tikslas

mų sustiprinimą, Bendrijos teisės aktų leidėjas numatė ūkio subjektui pareigą tiksliai užpildyti deklaraciją, grasinant pinigine nuobauda.

64. Iš Reglamento Nr. 3665/87 paskirties, kuri išreikšta antraštėje, pirmoje, antroje ir penktoje konstatuojamosiose dalyje, aiškiai išplaukia, kad jo tikslas yra kovoti su pažeidimais, susijusiais su eksporto grąžinamosiomis išmokomis ir sukčiavimu, nustatant, viena vertus, atlyginimo dėl nepagrįstai pervestų sumų sistemą, antra vertus, – sankcijų sistemą³⁰. Pagal Reglamento Nr. 2988/95 devintą konstatuojamąją dalį Bendrijos teisės aktų leidėjas kiekvienam iš šių instrumentų suteikė „savo paskirtį“.

65. Viena vertus, iš Reglamento Nr. 3665/87 trečios konstatuojamosios dalies išplaukia, kad administracinės sankcijos numatymas išreiškia specifinį Bendrijos teisės aktų leidėjo rūpestį efektyviau kovoti su nacionalinės valdžios institucijos konstatuotais pažeidimais ir aplaidumu, pildant eksporto deklaracijas. Iš tiesų, kaip jau pažymėjau, šio dokumento pagrindu kompetentingos nacionalinės valdžios institucijoss vertina teisės į atlyginimą buvimą ir apskaičiuoja tokio atlyginimo dydį. Kadangi yra per daug prašymų dėl subsidijų, kad jiems būtų galima pritaikyti sistemą ir visapusišką kontrolę, ir kadangi sunku numatyti esamų patikrinimų

66. Kita vertus, iš to paties reglamento penktos konstatuojamosios dalies išplaukia, jog sprendimas dėl sankcijos buvo parengtas taip, kad jį būtų galima taikyti autonomiškai.

67. Bendrijos teisės aktų leidėjas konstatavo, kad paprastas nepagrįstai pervestų sumų grąžinimas veiksmingai neapsaugo Bendrijos finansinių interesų. Viena vertus, grąžinimas neleidžia išvengti, kad Bendrijos finansams nebūtų padaryta žala, nes iš apibrėžimo aišku, kad ji gali būti pastebėta tik pervedus grąžinamąją išmoką. Kita vertus, tai irgi neleidžia atgrasyti ūkio subjektų nuo neatsargaus ir baudžiamo elgesio.

68. Numačius sankcijų sistemą sprendžiamos šios dvi problemos. Pirmiausia, ji leidžia geriau apsaugoti Bendrijos finansinius interesus, nes, kaip jau nurodžiau, sankcija gali būti paskirta nuo to momento, kai klaidinga informacija gali sukelti žalos, tai yra, gerokai prieš suteikiant ūkio subjektui grąžinamąją išmoką.

30 — Žr. minėtus 2002 m. liepos 11 d. Sprendimą *Käseri Champignon Hofmeister* (60 punktas) ir 2005 m. balandžio 14 d. Sprendimą *Käseri Champignon Hofmeister* (27 punktas).

69. Paskui, kaip nurodo antra ir penkta Reglamento Nr. 3665/87 konstatuojamosios dalys, ši sankcija turi būti „atgrasanti“. Taigi, priešingai prašymui grąžinti, nuobaudos taikymu nesiekama atkurti teisę atitinkančios situacijos nei atlyginti žalą ar panaikinti pasekmes, atsiradusias dėl neteisėtų veiksmų, bet nubausti už neteisėtą elgesį, kuris buvo padarytas dėl nerūpestingumo ar tyčiniiais veiksmais.

70. Atsižvelgiant į šio reglamento paskirtį ir skirtingus bei autonomiškus tikslus, kurių siekiama prašymu grąžinti ir sprendimu dėl sankcijos, mano nuomone, yra aišku, kad sankcija, paskirta pagal minėto reglamento 11 straipsnio 1 dalį, turi būti laikoma autonominio taikymo aktu, kuriuo, neperžengiant šiuo reglamentu taikomos sistemos ribų, visiškai užtikrinama Bendrijos finansinių interesų apsauga. Laikant sprendimą dėl sankcijos paprastu aktu, papildančiu sprendimą atlyginti, reikėtų, kad jis nėra veiksmingas, o tai prieštarautų Bendrijos teisės aktų leidėjo siekiamiems tikslams.

71. Taigi manau, kad Reglamentu Nr. 3665/87 siekiamas tikslas prieštarauja tam, jog sankcijos taikymo sąlyga, pagal kurią eksportuotojas prašė didesnės nei taikoma grąžinamosios išmokos, būtų nagrinėjama pagal prašymą grąžinti, pagrįstą to paties

reglamento 5 straipsnio 1 dalimi arba darant išvadą iš paprasto fakto, kad eksportuotojas neginčijo šio sprendimo dėl grąžinamosios išmokos išieškojimo.

72. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, manau, kad niekas neprieštarauja tam, jog vykdant sprendimą dėl sankcijos kompetentingos institucijos ir teismas nagrinėtų, ar eksportuotojo prašoma grąžinamoji išmoka tikrai nėra didesnė nei taikoma grąžinamoji išmoka pagal Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies pirmąją ir antrąją pastraipas.

73. Apibendrinamas šias mintis manau, kad kompetentingos institucijos ir teismai, nagrinėjantys skundą ar ieškinį dėl pagal Reglamento Nr. 3665/87 11 straipsnio 1 dalies pirmąją pastraipą paskirtos sankcijos, turi teisę patikrinti, ar eksportuotojo paprašyta grąžinamoji išmoka nėra didesnė nei taikoma grąžinamoji išmoka, nepaisant to, kad sprendimas dėl grąžinamosios išmokos susigrąžinimo, pagrįstas atitinkamų įrodymų dėl produktų importo į trečiąją paskirties valstybę nebuvimu, kaip to reikalauja minėto reglamento 5 straipsnio 1 dalis, įsigaliojo iki sprendimo dėl sankcijos paskyrimo priėmimo.

C — *Dėl antrojo prejudicinio klausimo*

74. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šį klausimą pateikia tik tuo

atveju, jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai. Atsižvelgdamas į Teisingumo Teismui pasiūlytą atsakymą manau, kad nebūtina atsakyti į antrąjį prejudicinį klausimą.

V — **Išvada**

75. Atsižvelgdamas į prieš tai išdėstytas aplinkybes, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Finanzgericht Hamburg* (Vokietija) pateiktus prejudicinius klausimus:

„Nacionalinės valdžios institucijos ir teismai, nagrinėjantys apeliacinį skundą dėl pagal 1987 m. lapkričio 27 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 3665/87, nustatančio bendrų išsamių grąžinamųjų eksporto išmokų už žemės ūkio produktus sistemos taikymo taisykles, iš dalies pakeisto 1994 m. gruodžio 2 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 2945/94, 11 straipsnio 1 dalies pirmąją pastraipą paskirtos sankcijos, turi teisę patikrinti, ar eksportuotojo prašoma grąžinamoji išmoka nėra didesnė nei taikoma grąžinamoji išmoka, nepaisant to, kad sprendimas dėl grąžinamosios išmokos susigrąžinimo, pagrįstas atitinkamų įrodymų dėl produkto importo į trečiąją paskirties valstybę nebuvimu, kaip to reikalauja minėto reglamento 5 straipsnio 1 dalis, įsigaliojo iki sprendimo dėl sankcijos paskyrimo priėmimo.“